

NATIONALE ARBEIDSRAAD

**CENTRALE RAAD VOOR HET
BEDRIJFSLEVEN**

ADVIES Nr.1.754

CRB 2010-1730 DEF
CCR 10

Gemeenschappelijke Raadszitting van dinsdag 21 december 2010

**Advies over vier ontwerp teksten betreffende de verzameling van gegevens
over de woon-werkverplaatsingen van werknemers**

2464

Advies over vier ontwerpteksten betreffende de verzameling van gegevens over de woon-werkverplaatsingen van werknemers

1 Inbehandelingneming

In hun unaniem advies dd. 5 maart 2004 over een ontwerp van ministerieel besluit houdende vaststelling van de wijze waarop de gegevens ten behoeve van de databank inzake woon-werkverkeer worden opgevraagd (CRB 2004-295 DEF, Advies nr. 1458), hebben de Raden gevraagd om geraadpleegd te worden over de inhoud van de vragenlijst en over de wetgevende en verordenende maatregelen die zouden worden overwogen in het licht van de constatering op basis van de ingestelde regeling met betrekking tot de verzameling van gegevens over de woon-werkverplaatsingen van werknemers.

In uitvoering van dit advies, hebben de vertegenwoordigers van de fod Mobiliteit en Vervoer die met dit dossier zijn belast, op 12 augustus 2010 het advies van de Raden ingewonnen over vier ontwerpteksten, te weten :

- een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 mei 2003 houdende de uitvoering van hoofdstuk XI van de programmawet van 8 april 2003 betreffende de verzameling van gegevens over de woon-werkverplaatsingen van werknemers;
- een ontwerp van ministerieel besluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 29 oktober 2004 houdende vaststelling van de wijze waarop de gegevens ten behoeve van de databank inzake woon-werkverkeer worden opgevraagd;
- een ontwerp van ministerieel besluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 29 oktober 2004 houdende vaststelling van de voorwaarden tot het bekomen van inlichtingen vanwege de databank inzake woon-werkverkeer;
- een ontwerp van aangepast enquêteformulier¹.

Met deze vier ontwerpteksten wordt uitvoering gegeven aan Titel 2, Hoofdstuk 5 van de wet houdende diverse bepalingen van 6 mei 2009 tot wijziging van de programmawet van 8 april 2003.

De gemengde subcommissie Woon-werkverplaatsingen - federale diagnostiek werd belast met het onderzoek van de bovengenoemde ontwerpteksten. Ze is daartoe bijeengekomen op 2 en 22 september 2010 en heeft daarbij een beroep kunnen doen op de deskundige hulp van vertegenwoordigers van de fod Mobiliteit en Vervoer.

Het op basis van deze beraadslagingen opgestelde ontwerpadvies werd vervolgens voorgelegd aan de plenaire vergadering van de Raden van 21 december 2010, die bijgevolg het onderstaande advies heeft uitgebracht.

¹ NB : dit is de term die wordt gehanteerd in het ontwerp van vragenlijst zelf dat voor advies aan de CRB werd voorgelegd.

2 Advies

2.1 Met betrekking tot een ontwerp van aangepast enquêteformulier

De Raden nemen er akte van dat de facultatieve vragen die betrekking hebben op gegevens die niet wettelijk moeten worden ingevuld, maar belangrijk kunnen zijn om een vollediger beeld te krijgen van de mobiliteit in bedrijven en instellingen behouden blijven.

Ze stellen met tevredenheid vast dat met de toevoeging van de woorden “of mededeling aan de werknemers” in het eerste kader links bovenaan op het enquêteformulier gevolg wordt gegeven aan het standpunt dat ze in punt 17 van hun unaniem advies dd. 9 juli 2008 over de evaluatie van de federale diagnostiek m.b.t. de woon-werkverplaatsingen (CRB 2008-861 DEF, Advies nr. 1640) hebben ingenomen.

De Raden vragen evenwel dat vóór punt 1 “Identificatie van de vestigingseenheid en globale indeling van de werknemers” van het enquêteformulier een kader wordt ingevoegd waarin :

- de betrokken bedrijven en instellingen van de private sector melding dienen te maken van het nummer (3 cijfers) van het paritair comité waartoe ze behoren. Wanneer deze bedrijven en instellingen onder verschillende paritaire comités vallen, dan dienen ze zowel melding te maken van het nummer (3 cijfers) van het paritair comité waaronder ze hoofdzakelijk vallen voor hun arbeiders als van het nummer (3 cijfers) van het paritair comité waaronder ze hoofdzakelijk vallen voor hun bedienden;
- de betrokken bedrijven en instellingen van de publieke sector melding dienen te maken van de letter van het voornaamste overlegcomité waartoe ze behoren.

Ze stellen vast dat met de toevoeging van de categorie “andere externen” in de tabel met informatie over de werknemers gevolg wordt gegeven aan het standpunt dat ze in punt 20 van hun unaniem advies dd. 9 juli 2008 over de evaluatie van de federale diagnostiek m.b.t. de woon-werkverplaatsingen (CRB 2008-861 DEF, Advies nr. 1640) hebben ingenomen.

Teneinde problemen bij het invullen en bijgevolg inconsistente cijfergegevens te voorkomen, vragen de Raden om de formulering van punt (3) in de tabel met bijkomende inlichtingen over de verschillende categorieën van werknemers aan te passen zodat het voor al de bedrijven en instellingen die het enquêteformulier moeten invullen duidelijk is dat het hier voornamelijk werknemers betreft die in het kader van scholengemeenschappen ter beschikking worden gesteld.

De Raden herinneren eraan dat ze er in punt 20 van hun unaniem advies dd. 9 juli 2008 over de evaluatie van de federale diagnostiek m.b.t. de woon-werkverplaatsingen (CRB 2008-861 DEF, Advies nr. 1640) op gewezen hebben dat het belangrijk zou zijn zich ook een beeld te vormen van de woon-werkverplaatsingen van werknemers die werken op tijdelijke bouwterreinen buiten de vestigingsplaats van de onderneming die hen tewerkstelt, bv. de arbeiders van de bouwsector die tijdelijk geconcentreerd zijn op de bouwsite van een gebouw en voor wie hun respectieve werkgevers soms particulier vervoer organiseren. Ze nemen akte van het engagement dat de vertegenwoordigers van de fod Mobiliteit en Vervoer zijn aangegaan om tegen de vierde enquête (in 2014) hiervoor een oplossing te vinden.

De Raden nemen kennis van het voorstel om de gegevens over de bus, tram en metro niet meer op te splitsen per gewestelijke openbaarvervoermaatschappij omdat zich bij de eerste en tweede enquête (resp. in 2005 en 2008) problemen hebben gesteld bij het invullen van deze informatie, wat aanleiding gaf tot inconsistente cijfergegevens.

De Raden zijn zich bewust van de problemen die de opsplitsing van de informatie over het bus-, tram- en metrogebruik per gewestelijke openbaarvervoermaatschappij kan doen rijzen, maar wijzen erop dat deze informatie van fundamenteel belang is voor de gewestelijke openbaarvervoermaatschappijen, de bedrijven en instellingen die in het Brussels hoofdstedelijk gewest gevestigd zijn, het mobiliteitsbeleid voor de hoofdstad en het overleg over interregionale arbeidsmobiliteit dat op verschillende niveaus (de bevoegde overheden, de sociale partners, de gewestelijke arbeidsbemiddelingsdiensten enz.) wordt gevoerd.

Met betrekking tot de wettelijke verplichting voor de bedrijven en instellingen die bij de federale diagnostiek woon-werkverkeer zijn betrokken om informatie te verzamelen over de hoofdverplaatsingswijze en de postcode van woonplaats van hun werknemers, hebben de werknemers- en de werkgeversvertegenwoordigers uiteenlopende standpunten ingenomen.

Werknemersstandpunt

De werknemersvertegenwoordigers stellen vast dat met de toevoeging van tabel 3.1.bis getiteld "Hoofdverplaatsingswijze van de werknemers in de woon-werkverplaatsing volgens postcode van woonplaats" uitvoering wordt gegeven aan artikel 8c van de wet houdende diverse bepalingen van 6 mei 2009 tot wijziging van de programmawet van 8 april 2003 en aan artikel 2 van het ter advies voorgelegde ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 mei 2003 houdende de uitvoering van hoofdstuk XI van de programmawet van 8 april 2003 betreffende de verzameling van gegevens over de woon-werkverplaatsingen van werknemers. Ze wijzen erop dat deze twee bepalingen ertoe strekken gevolg te geven aan punt 19 van het unaniem advies van de Raden dd. 9 juli 2008 over de evaluatie van de federale diagnostiek m.b.t. de woon-werkverplaatsingen (CRB 2008-861 DEF, Advies nr. 1640) waarin ze o.a. te kennen gaven dat ze het belangrijk vinden dat een verband wordt gelegd tussen het door de werknemer gebruikte vervoermiddel en het afgelegde traject. De informatie die het mogelijk maakt dit verband te leggen is immers van belang om : primo, de debatten ter zake binnen de betrokken bedrijven en instellingen op gang te brengen of te verrijken; secundo, ervoor te zorgen dat de federale diagnostiek daadwerkelijk een wijziging van het mobiliteitsgedrag kan teweegbrengen; tertio, het de openbaarvervoermaatschappijen gemakkelijker te maken de trein-, bus-, tram- en metrotrajecten uit te stippelen in functie van het woon-werkverkeer.

De werknemersvertegenwoordigers nemen kennis van het voorstel van vertegenwoordigers van de fod Mobiliteit en Vervoer om de betrokken bedrijven en instellingen te helpen bij het invullen van het enquêteformulier en de extra administratieve belasting voor deze bedrijven en instellingen tot een minimum te beperken. Daartoe zou aan de betrokken bedrijven en instellingen een informatica-instrument worden aangeboden dat de werknemers toelaat zelf de twee vragen (Wat is uw hoofdverplaatsingswijze ? Wat is de postcode van uw woonplaats?) elektronisch te beantwoorden en dat voorziet in een automatische verwerking van hun antwoorden.

De werknemersvertegenwoordigers zijn van oordeel dat, wanneer van dat informatica-instrument gebruik zou worden gemaakt, de betrokken werknemers verzocht moeten worden om beide vragen ("Wat is uw hoofdverplaatsingswijze?" en "Wat is de postcode van uw woonplaats?") te beantwoorden. De ondernemingsraad of de vakbondsafvaardiging dienen van dit verzoek op de hoogte te worden gebracht.

Werkgeversstandpunt

Aangaande het overzicht van de hoofdverplaatsingswijzen van de werknemers in de woon-werkverplaatsing volgens postcode van woonplaats zijn de werkgeversvertegenwoordigers van oordeel dat de wet van 6 mei 2009 geen getrouwe omzetting is van punt 19 van het eensluidende advies van de sociale partners van 9 juli 2008 (CRB 2008-861 DEF, Advies nr. 1640).

Punt 19 van dat eensluidende advies beklemtoonde immers dat het belangrijk is een verband te leggen tussen het door de werknemer gebruikte vervoermiddel en het afgelegde traject, om het de openbaarvervoermaatschappijen gemakkelijker te maken "*de trein-, bus-, tram- en metrotrajecten uit te stippelen in functie van het woon-werkverkeer*". In 2005 en in 2008 lag de focus van de enquête op de verplaatsingswijzen voor het woon-werkverkeer in functie van het aankomstpunt (de werkplaats), en niet in functie van het vertrekpunt (de woonplaats). Deze enquêtes verstrekken al een massa bruikbare gegevens voor de openbaarvervoermaatschappijen als ze de ondernemingen werkelijk beter toegankelijk willen maken met het openbaar vervoer.

De werkgeversvertegenwoordigers zijn van oordeel dat de openbaarvervoermaatschappijen al over voldoende interne en externe bronnen beschikken om de trajecten en de frequenties van hun openbaarvervoerlijnen aan te passen op basis van de woonplaats van de gebruikers en dat het niet de taak van de ondernemingen is om de verplaatsingswijzen volgens de postcode van de woonplaats van hun werknemers te verzamelen.

Hoe dan ook, als deze maatschappijen de medewerking van de ondernemingen en/of van de werknemers willen bij de verzameling van de hoofdverplaatsingswijzen volgens de postcode van de woonplaats van de werknemers, dan moeten ze zich er absoluut vooraf t.o.v. de Raden toe verbinden dat ze rekening zullen houden met de aldus verzamelde gegevens. Alleen een proactief en verantwoordelijk beleid van de openbaarvervoermaatschappijen zou de ondernemingen en/of de werknemers immers kunnen motiveren om dergelijke gegevens correct in te vullen en de kwaliteit ervan te waarborgen.

In hun eensluidende advies van 9 juli 2008 hebben de sociale partners uiting gegeven aan hun bekommernis om de bescherming van de privacy na te leven, m.n. opdat de betrokken personen tijdens deze gegevensverzameling in geen geval kunnen worden geïdentificeerd. Bijgevolg hebben ze aanbevolen dat de nauwkeurigheidsgraad ter zake in overleg met de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer wordt bepaald. De werkgeversvertegenwoordigers stellen vast dat de Raden het advies van de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer nog steeds niet hebben ontvangen en dat het dan ook volstrekt voorbarig is tot eender welke gegevensverzameling m.b.t. de hoofdverplaatsingswijzen volgens de postcode van de woonplaats van de werknemers over te gaan. Het gevaar is immers niet denkbeeldig dat deze gegevensverzameling onder

bepaalde omstandigheden kan leiden tot een identificatie van de individuele gedragingen op het vlak van de vervoerswijzen. De werkgeversvertegenwoordigers stellen vast dat er thans geen wettelijke garanties zijn dat de overheid of om het even welke privémaatschappij in de toekomst geen gebruik zal maken van deze gegevens.

De verkeerscongestie door auto's tijdens de spitsuren in de grote steden, in de stadsrand en op sommige wegenassen heeft niet alleen te maken met het woon-werkverkeer, maar staat ook rechtstreeks in verhouding tot de verplaatsingen tussen de woonplaats en de school en tot de verplaatsingen om andere redenen. Het Federaal Planbureau verwacht in de toekomst zelfs een snellere stijging van het aantal "reizigerskilometers" voor de twee laatstgenoemde verplaatsingstypes dan voor de woon-werkverplaatsingen, zoals blijkt uit de onderstaande tabel:

Langetermijnvooruitzichten voor het personenvervoer (referentiescenario 2005-2030) <i>Reizigers-km in België (aantal in miljarden)</i>			
	2005	2030	Stijging in %
Woon-werk	34	40	18%
Woon-school	8	10	29%
Andere motieven	83	112	35%
Totaal	125	163	30%

Bron: Federaal Planbureau, "Langetermijnvooruitzichten voor transport in België: referentiescenario", februari 2009, blz. 2.

De ondernemingen belasten met een gegevensverzameling m.b.t. de verplaatsingswijzen op basis van het door de werknemers afgelegde traject is niet alleen een last die niet in verhouding staat tot het nut ervan, maar leidt bovendien tot een volstrekt onvolledige gegevensverzameling in het licht van de reële oorzaken van de verkeerscongestie door auto's.

Er moet een beroep worden gedaan op de verantwoordelijkheden van alle gebruikers, en daarom vragen de werkgeversvertegenwoordigers zich af of het niet nuttiger zou zijn de weggebruikers en de gebruikers van het openbaar vervoer rechtstreeks te bevragen over de keuze van hun hoofdverplaatsingswijze, in het bijzonder tijdens de spitsuren.

Mocht art. 8 c) van de wet van 6 mei 2009 ten uitvoer worden gelegd (verzameling door de werkgever van de hoofverplaatsingswijzen volgens de postcode van de woonplaats van de werknemers), dan dringen de werkgeversvertegenwoordigers er, in ondergeschikte orde, op aan vooraf te worden ingelicht over de resultaten van de "Kafka-test" m.b.t. deze tekst, teneinde de objectieve impact van deze nieuwe regelgeving op de administratieve lasten voor de ondernemingen te beoordelen.

Ten slotte onderstrepen de werkgeversvertegenwoordigers het belang om gegevens van goede kwaliteit te verzamelen. In volstrekt ondergeschikte orde formuleren ze twee voorstellen om dit doel te bereiken:

Voorbeeld 1. De nieuwe tabel 3.1bis van de driejaarlijkse vragenlijst zou hooguit in het facultatieve gedeelte van de vragenlijst moeten worden opgenomen. Mocht deze tabel a contrario verplicht worden gemaakt, dan bestaat het gevaar dat tal van ondernemingen

deze niet kunnen invullen of op een onjuiste manier zullen invullen, gelet op de bijkomende inspanningen die worden gevraagd om deze nieuwe massa informatie te verzamelen.

Voorbeeld 2. Een gegevensverzameling d.m.v. een representatieve steekproef zou een oplossing zijn die zorgt voor een beter evenwicht tussen de ingezette middelen en het beoogde doel, op voorwaarde dat de omvang van deze steekproef voldoet aan de geldende statistische normen. De werkgeversvertegenwoordigers bevelen aan daarbij hun inspiratie te halen bij de wettelijke methoden van de jaarlijkse enquête naar de structuur en de verdeling van de lonen, die door de fod Economie wordt gecoördineerd. Ter informatie geeft de onderstaande tabel het aantal werknemers weer dat in deze enquête moet worden bevroegd; dat aantal is omgekeerd evenredig met de omvang van de onderneming :

Minder dan 300 werknemers	
Totaal aantal werknemers	Percentage te bevroegen werknemers
Minder dan 20 ^(*)	100 % (1 op 1) ^(*)
20 – 49 ^(*)	50 % (1 op 2) ^(*)
50 – 99 ^(*)	25 % (1 op 4) ^(*)
100 – 199	14,3 % (1 op 7)
200 – 299	10 % (1 op 10)

() niet van toepassing op de Diagnostiek woon-werkverkeer*

300 werknemers of meer	
Totaal aantal werknemers	Aantal te bevroegen werknemers
300 – 349	30
350 – 449	35
450 – 549	40
550 – 699	45
700 – 899	50
900 – 1099	55
1100 – 1299	60
1300 – 1599	65
1600 – 1999	75
2000 – 2999	85
3000 – 3999	100
4000 – 4999	115
5000 – 6499	130
6500 – 7999	145
8000 – 9499	160
9500 – 11 999	180
12 000 of meer	200

Voorts vragen de Raden om in de tabel onder punt 5 “Bestaande maatregelen inzake mobiliteitsmanagement in de vestigingseenheid”, meer bepaald in de rubriek collectief vervoer: primo, de woorden “verplaatsingsvergoeding voor openbaarvervoergebruikers hoger dan wettelijk verplicht” te vervangen door “gratis openbaar vervoer”; secundo, “andere.” te vervangen door “andere of opmerkingen.”

Om de problematiek van de verplaatsingsmoeilijkheden die personen met een beperkte mobiliteit ervaren te kunnen aankaarten op de niveaus die deze problematiek kunnen aanpakken, vragen de Raden om "verplaatsingsmoeilijkheden voor werknemers met een beperkte mobiliteit" toe te voegen aan de rubrieken "Collectief vervoer" en "Andere aandachtspunten i.v.m. de mobiliteit" van de tabel onder punt 6. "Mobiliteitsproblematiek op de vestigingseenheid".

Teneinde de Franse titel van de rubriek "Andere aandachtspunten i.v.m. mobiliteit" in overeenstemming te brengen met de Nederlandse, vragen de Raden om in de Franse versie van het enquêteformulier "Remarques" te vervangen door "Points d'attention".

De Raden nemen akte van de mededeling door vertegenwoordigers van de fod Mobiliteit en Vervoer dat :

- de bedrijven en openbare instellingen die krachtens de ordonnantie van het Ministerie van het Brussels hoofdstedelijk gewest betreffende de vervoerplannen dd. 14 mei 2009 verplicht zijn een bedrijfsvervoerplan op te stellen (nl. de bedrijven en openbare instellingen die in het Brussels hoofdstedelijk gewest op eenzelfde site meer dan 100 werknemers tewerkstellen) slechts één enquêteformulier zullen moeten invullen;
- het Ministerie van het Brussels hoofdstedelijk gewest alles in het werk stelt om de eindtermijnen voor het indienen van het Brusselse enquêteformulier in overeenstemming te brengen met die voor het indienen van het federale enquêteformulier.

Tot slot wensen de Raden meer duidelijkheid over de rol van de overlegorganen van de in punt 16 genoemde bedrijven en instellingen. De ondernemingen die onder de verplichting op federaal niveau vallen, moeten immers het advies vragen van de ondernemingsraad (of van de vakbondsafvaardiging bij ontstentenis van een ondernemingsraad, of van de werknemers bij ontstentenis van een vakbondsafvaardiging) over de gegevens betreffende de woon-werkverplaatsingen van hun werknemers, voordat ze deze toesturen aan de bevoegde administratie (de fod Mobiliteit en Vervoer), terwijl de ondernemingen die onder de verplichting op het niveau van het Brussels hoofdstedelijk gewest vallen deze gegevens rechtstreeks aan de bevoegde administratie (de opvolgingscel van het BIM/BUV inzake de bedrijfsvervoerplannen) mogen zenden.

2.2 Met betrekking tot een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 mei 2003 houdende de uitvoering van hoofdstuk XI van de programmawet van 8 april 2003 betreffende de verzameling van gegevens over de woon-werkverplaatsingen van werknemers

De werknemersvertegenwoordigers hebben geen enkele opmerking bij dit ontwerp van koninklijk besluit.

Om dezelfde redenen die ze al hebben aangehaald in hun standpunt dat vermeld staat in paragraaf 9 van dit advies, verzetten de werkgeversvertegenwoordigers zich tegen de voorgestelde tekst in art. 2 van het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 mei 2003 houdende de uitvoering van hoofdstuk XI van de programmawet van 8 april 2003 betreffende de verzameling van gegevens over de woon-werkverplaatsingen van werknemers.

2.3 Met betrekking tot een ontwerp van ministerieel besluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 29 oktober 2004 houdende vaststelling van de wijze waarop de gegevens ten behoeve van de databank inzake woon-werkverkeer worden opgevraagd

De Raden vragen om aan artikel 3 van bovengenoemd ontwerp van ministerieel besluit toe te voegen dat :

- a) de bedrijven en instellingen van de private sector die onder het toepassingsgebied van de wet² vallen, naast hun identificatienummer bij de Kruispuntbank van Ondernemingen ook melding dienen te maken van het nummer (3 cijfers) van het paritair comité waartoe ze behoren. Wanneer deze bedrijven en instellingen onder verschillende paritaire comités vallen, dan dienen ze naast hun identificatienummer bij de Kruispuntbank van Ondernemingen ook melding te maken van het nummer (3 cijfers) van het paritair comité waaronder ze hoofdzakelijk vallen voor hun arbeiders en van het nummer (3 cijfers) van het paritair comité waaronder ze hoofdzakelijk vallen voor hun bedienden;
- b) bedrijven en instellingen van de publieke sector die onder het toepassingsgebied van de wet³ vallen, naast hun identificatienummer bij de Kruispuntbank van Ondernemingen ook melding dienen te maken van de letter van het voornaamste overlegcomité waartoe ze behoren.

Voorts vragen de Raden om in de bijlage die bij bovengenoemd ontwerp van ministerieel besluit wordt gevoegd (d.i. het aangepast enquêteformulier), rekening te houden met al de opmerkingen die ze in punt 2.1. van onderhavig advies hebben geformuleerd.

2.4 Met betrekking tot een ontwerp van ministerieel besluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 29 oktober 2004 houdende vaststelling van de voorwaarden tot het bekomen van inlichtingen vanwege de databank inzake woon-werkverkeer

De Raden hebben geen enkele opmerking bij dit ontwerp van ministerieel besluit.

² Bedoeld wordt de programmawet van 8 april 2003.

³ Ibidem.